

¡Valencians i valencianes, tots a Riba-roja!

D'ací a uns quants anys, milers de nadius podrem citar-nos a Riba-roja. Els únics requisits seran aquests: haver mort i ser propietari d'una plaça en el càmping. I que promotors i municipi arriben a un acord.

Joan Pomares

«**F**a quatre o cinc anys que tenim la idea, idea que partí d'un despatx d'arquitectes de Madrid. Amb aquesta idea tractem de resoldre un problema d'aquesta ciutat. No es tracta, doncs, d'un repte a l'Ajuntament, ni d'una suposada competència, sinó de cobrir una demanda», diu Joaquín Navarro, un dels components de J3V, el grup professional que porta endavant el ja llarg projecte de realitzar el primer cementeri privat del país i de tot l'estat.

La seu de Jota-tres-Ve és al carrer de Comèdies, 8, vuitena, de València i són simplement les inicials de quatre amics: una ve i tres jotes. Tots ells coneguts professionals. Tres jotes: Jorge Milla —aparellador, president de Neprivasa, la societat que gestiona el projecte—, Joaquín Navarro —secretari de la societat, advocat, dos anys amb Promobanc i jurista de Valenciana de Cementos—, José Ortega —auditor, economista, vuit en Promobanc—. I una gran V: la de Vicent Mira, advocat, economista, conseller de múltiples societats —entre les quals n'hi ha una de rajoles mexicana—, part de J3V i d'un despatx d'arquitectes madrilenys i ex-candidat davant el continuista Vicente Tormo a la presidència del València C.F.

Mira, alma mater econòmica i pública del nou cementeri, representava, per a molts socis, la possibilitat de ruptura i temps nous per al vell Club valencià. El seu programa —principi general: el Club és patrimoni dels socis i el consell directiu és l'administra-

dor i l'executor de la política marcada per l'assemblea— i les seues crides a la recuperació per la via social —«cal que el club siga dirigit per noves persones capaces de tornar a connectar amb la societat valenciana»— el convertiren en candidat alternatiu.

El seu pes econòmic i la seua força motriu dins de J3V poden servir per a compondre un fresc de les coordenades econòmiques del seu despatx. Ja

JORDI VICENT

Dalt, Vicent Mira, l'«alma mater». Baix, terrenys per al futur cementeri.

que, no debades, s'ha assenyalat moltes vegades Vicent Mira —tant per les relacions de la seua esposa amb el magnat d'Alzira com per la permanent aposta financera— com l'home de Luis Suner. Un de tants. Així, doncs, darrere la idea de J3V de la nova ciutat-dormitori de caràcter privat, potser hi hauria l'empresari d'Alzira.

Juntament amb J3V, participen també en el projecte una importantíssima constructora, moltes estrelles de les finances, i, és clar, una professio-

nalíssima funerària. Tots els noms han estat i continuen estant zelosament guardats. Segons uns, per no donar-los a conèixer abans d'hora, abans de cloure tots els acords. Segons uns altres, perquè no hi ha tals noms i només han estat uns quants aristos i notables de la ciutat i de Castella-La Manxa, als quals s'hauria proposat col·laboració per a la creació del barri nou.

Necròpolis Privada Valenciana, SA o Neprivasa, recentment constituïda,

sera l'encarregada de posar en marxa tots els passos fins a dur a cap el gran projecte —«tot amb capital valencià»—. Una idea que costarà 2.000 milions de ptes., 1.500 dels quals s'invertiran en les obres.

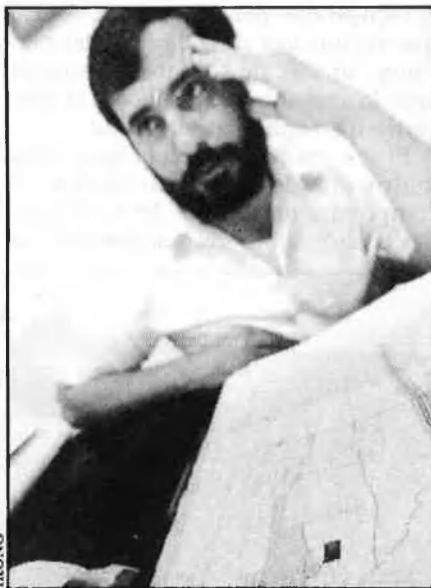
L'escassetat d'habitatge

Als cementeris de València acudeixen mensualment una mitja de 500 difunts. Vora vint diaris. És, evidentment, una gran aglomeració quan, per exemple, el gran cementeri general envaeix ja en la seua extensió una zona del barri valencià de Sant Marcel·lí, i fins i tot s'ha hagut de reconduir el nou PGOU per tal que la vella necròpolis pugui continuar ampliant-se, amb la valenta i justa oposició dels veïns, que somiaven amb un altre tipus de zones verdes. Les que, originalment, estaven qualificades. I una altra dada: la freqüència d'incineració és absolutament baixa: un cadàver cada sis dies. Les oposicions per aconseguir-hi una plaça es fan, doncs, cada dia més restringides.

La proposta de l'Ajuntament valencià és eixamplar siga com siga el ja passat de moda cementeri. La dels veïns, que els tornen les seues zones. I la de J3V, que els valencians de qual-sevol sexe, raça o ideologia facen ús dels seus futurs serveis. «Nosaltres —diu, de nou, Joaquín Navarro— pensem oferir, tant els nínxols com les tombes, en propieat —les públiques no ho són—. I volem que els preus estiguen en la línia de les tarifes municipals. No és necessari que resulte més car». És clar. Perquè, en el cementeri municipal de Barcelona, s'ha arribat a oferir fins a tres milions de pessetes «per un lloc cèntric».

Els jardins del silenci

L'ordre 11 de juliol de 1946, editada pel *Boletín Oficial de la Presidencia*,

Joan Antoni Toledo, alcalde de Ribarroja: «No me'n refie».

prorrogava «indefinidament» el termini de deu anys marcats per a la duració dels enterraments temporals, sempre que es tractàs «de restos de caídos en nuestra Guerra de Liberación, tanto si murieron en las filas del ejército nacional como si sucumbieron asesinados o ejecutados por las hordas marxistas». Dos anys abans, una altra llei promulgava en la seua base 33 —Policia Sanitària Mortuòria— la possibilitat de constitució de «cementers particulars» o privats. La construcció d'aquestes «criptes o cementers privats» seria facultat de la Direcció General de Sanitat.

Amb aquesta llei a la mà, J3V ha defensat la validesa i la garantia del seu objectiu. «Nosaltres, el que pretenem és acabar amb la sensació d'opressió que solen fer els vells cementers clàssics. Acabar amb la visió tradicional del cementeri massificat. I, amb aquesta finalitat, el que desitgem és crear un gran jardí, un gran parc, una gran zona verda d'esbarjo i

de passeig que també siga un cementeri. Com els Vivers, però encara millor i més esplèndid. Això és, uns Vivers, però bestials».

I comença a assenyalar les meravelles botànico-arquitectòniques del cementeri de Zuric, o dels irlandesos, i a relatar els increïbles paisatges de les més modernes dispeseries nord-americanes —«hi anem molt sovint, a allà i per Europa»—. I Jorge Milla, el president de la idea, ho explica sobre una infinitat de plànols: «Sí, serà d'estil anglosaxó. Hi haurà arbust baix, gespa i plantes de moltes classes. I uns quants xiprers per donar-hi conjunt». «I un gran nombre de flors», remata el secretari, Joaquín Navarro.

Passem a les xifres. «Sobre 65.000 metres quadrats de superfície, n'alçarem 12.000 d'edificacions. Les obres es realitzaran en cinc fases, a una mitjana de vuit mesos cada una». El pla definitiu contempla la següent distribució de places: 70 panteons, 1.530 nínxols dobles i 6.850 de senzills —tots en la zona perimetral— a més de 361 que quedaran en reserva. I diverses osseres. «La primera fase ja tindrà la infraestructura comuna: crematori, vetlatori, floristeria, taller de marbrista, depòsit, església —policonfessional, en atenció a la llibertat religiosa—, etc.» La gran ciutat-relax comptarà ja amb places suficients per a 8.000 morts. Fins a les 40.000 habitacions definitives. «Aquesta fase primera podria ser una realitat al juny de 1987. Ja podriem ficar-hi gent. A mi i a Vicent Mira —diu Joaquín Navarro—, ja ens han cridat de la ràdio per fer-nos reserves».

Un altre problema serà el del manteniment. «Amb aquesta finalitat crearem una fundació. És una idea americana que allà funciona molt bé. Una fundació que capitalitze els diners dels compradors d'un nínxol o un panteó, a la qual aniria destinada

IKONO

una quantitat. Els fons d'aquesta fundació dedicats a mantenir, conservar i millorar el cementeri.»

La desconfiança de l'alcalde

El reglament de policia mortuòria obliga al pagament d'un cànon per cada poble de pas d'un cadàver a partir dels 25 quilòmetres. Riba-roja de Túria només està a 10 quilòmetres de València. El seu terme, gran, ha estat elegit com a lloc perfecte per a la ubicació de la possible àrea privada. «No passem per cap poble i amb el nou *Bypass* només es tardarà deu minuts a arribar-hi». I, per si no n'hi havia prou, la nacional-III i l'aeroport, al costat.

Riba-roja és un dels pobles amb més aturats de la comarca del Camp de Túria. Per bé que només en siguen quatre-cents. El nou cementeri podria suposar una esperança laboral. Però és una esperança molt minsa: «agafarem gent de Riba-roja. De quinze a vint persones, segur». Molt poques.

Encara que els problemes poden ser uns altres.

Al costat de les diverses i grans indústries del gran polígon —«El Oliveiral»— s'ubicaria la blanca Manhattan de marbre. Al voltant del Pou de Sant Antoni Abat, concretament, en les parcel·les 38 i 68 del polígon 38 i en les 2, 4a y 4b del polígon 20. «Fa dues setmanes vam comprar els terrenys». Fa dues setmanes que una dotzena de petits propietaris, llauradors del sòl valencià, reberen una quantitat impensable: vora 900.000 ptes. per fanecada de terra, quan tres-cents mil ja es considerava un preu raonable. «El negoci ho deu valer», comenten en l'horta.

El polígon és considerat com l'únic totalment legalitzat en tot l'estat. Fins els empresaris japonesos en tenen notícia de la qualitat. S'hi donen cita Alcampo, Reba —Regadíos y Energía de Valencia, SA—, Tabacalera, el magatzem general d'El Corte Inglés, etc. D'un milió de metres quadrats, era tot propietat d'una de les més importants constructores de l'estat, Co-

vasa. O, el que és el mateix, Dragados y Construcciones. Dragados podria, doncs, estar també interessada a traure partit de la nova i silenciosa destinació dels seus immensos terrenys.

Però n'hi hagué d'altres que també intentaren el cementeri i no l'aconseguien. Com ara Eduardo Ortega de los Reyes, enginyer naval i veí de Madrid, el qual el 20 de juny de 1983 presentava el seu escrit. Ell en fou pioner. «L'Ajuntament va rebutjar aquesta primera idea de fa tres anys i es decidí a acompanyar el projecte d'ampliació del Cementeri General de València. Després —diu Joan Antoni Toledo, alcalde de Riba-roja— hi hagué un segon grup. Res, tampoc no ho vam veure clar. I ara aquest tercer que... ja veurem.»

I és que aquest alcalde, que no ha parat ni un segon de sospesar el que tot açò pot significar per al poble, es mostra reticent al projecte. I així ho donà a entendre a J3V des de la primera visita: «no me'n refie». I, els regidors, dividits. I AP sense assabentar-se de res. Encara que les Jotes i la V ja en cantaven la victòria: «signarem la setmana que ve, després del ple de l'Ajuntament i... en marxa».

Aviat es farà públic el primer desenllaç de la història: admés o denegat. I, potser, un quart grup pretendent tornarà a intentar-ho. Ni Servisa —Funerària: incineracions, embalsaments—, ni Ramón Vivó (Panderola) —trasllats a Espanya i estranger— ni d'altres pompes fúnebres no han desitjat fer declaracions. La mort continua sent com una immobiliària: «jo li llogue, vostè em ven». Un gran negoci, d'ací a poc, privat. I tot i que la majoria dels governs autonòmics han prohibit fins ara qualsevol iniciativa particular, el valencià podria ser el primer que donàs llum verda. Per tal que l'especulació del sòl arribe també als nostres morts. □

IKONO